

BUDAPEST EMLÉKÉRMEI

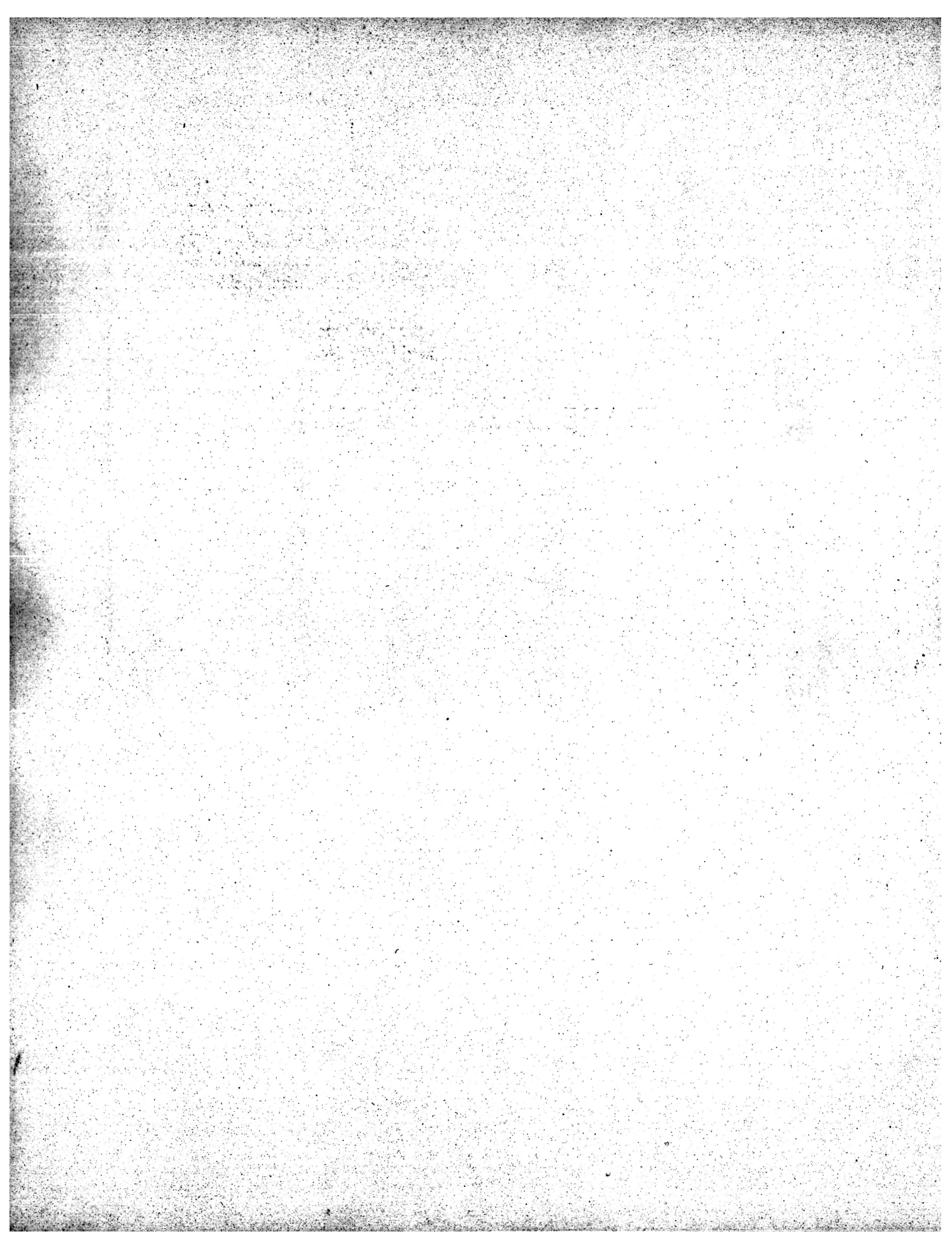
IRTA

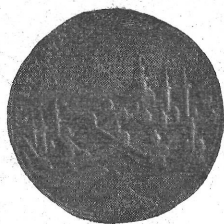
GOHL ÖDÖN

I. RÉSZ

(FOLYTATÁS)

BUDA 1686-IKI VISSZAVÉTELÉNEK EMLÉKÉRMEI.

66. Előlap: Buda és Pest, háttérben a gellérthegy-i erőd (a Margitszigetről tekintve, melynek alsó vége az érem előterét képezi) (P). A Dunán hajók és hajóhid. Félkörben e felirat: THRAX SUDA SIT FORNAX BVDA.

Hátlap: Kilencz soros felirat: VON / SOLYMAN MIT / LIST ERRONNEN / 1541. 2. SEPT. / DURCH / LEOPOLD / MIT STURM. / GEWONNEN. 1686 ^{2. SEP.} / _{23. AUG.} Lenn C L (éremvésőjegy).

Mindkét oldalon kettős sima szegély.

Bronz. Átm. 29 mm.

Széch. I. XLVI. 42. sz. 35. t. 23. sz. — Terg. 701. l. — Tört kiáll. 1624—1625. — M. n. múz. gyűjt.

67. Mint az előbbi, hanem peremén ily kezdetű felirat: DAS OFEN WIRD OFFEN (stb.)

Ezüst. Átm. 28 mm. Súly 10,6 gr.

Mont. 1013.

68. Az előbbinek bélyegváltozata; a hátlapon nincs a C L éremvésőjegy, és a bélyeg repedései észlelhetők. Azonfölül peremén sincs felirat.

Bronz. Átm. 29 mm.

Mont. 1014.

69. Előlap: Budavára éjszakkeletről tekintve. Háttérben a Gellérthegy és a többi hegyek látszanak. A Gellérthegyen az erőd, oldalán sánczművek, a hegyeken elszórt épületek. Előtérben az ostromlók tábora, a dunaparti kerek toronnyal és a mellette lévő kapuval, vezéri és egyéb sátrakkal. Egy lovas vágatva érkezik balról, a vezéri sátor előtt fölnyergelt ló mellett egy katona áll. Egy kődarab alatt H I W (Hans Jakob Wolrab).

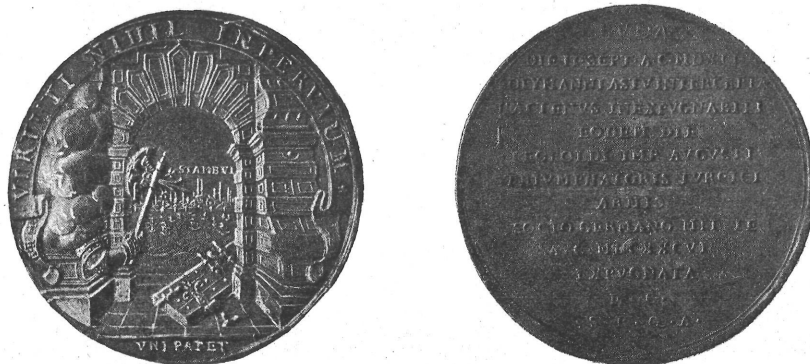
Az érem felső részében egyenes kard, mely a gordiusi csomót ketté vágja, e fölött pedig: VIRTUTE RESOLVIT felirat. Kettős sima szegély.

Hátlap: Szalaggal átfont babér- és gyümölcsfüzér; fönnt kitárt szárnyú sas. A koszorúba két oldalt az osztrák és a bajor czimer van csatolva, azon hercegi, ezen választófejedelmi süveg. Középen e felirat: HAUT / RESOLUBI / LIS / UNQVAM / . Kettős sima szegély.

Az érem peremén e felirat: IN VNGARIA VIRTUTE HEROVM BVDA FELICITER RESTITVTA * (Chronostichon, = 1686).

Ezüst. Átm. 52 mm. Súlya 48.28 gr.

Mont. 1002. (Súlya 52.8 gr.) — Terg. 699. l. — Wittelsb. 1481. — M. n. múz. gyűjt.

70. Előlap: Faragott kövekből épült díszes boltozatos kapunyíláson át

Konstantinápoly látható, sok apró hajóval a tengeren. A város felett e felirat: STAMBL. A kapun innen, balról felhők közül pánczélos férfikar nyúlik előre egy fokos-féle harczy bárdal, melynek pengéi a kétfejű sas formájára vannak alakítva. Előtte a leirt kapunyílásnak megfelelő egyik kapuszárny a kiszakított sarokkal együtt a földön hever. Fönn félkörben egy szalagon: VIRTUTI NIHIL INPERVIUM. * A szalag baloldali végén P . H . M . (Philipp Heinrich Müller). Lenn a szelvényben: VNI PATET. Körül kettős sima szegély.

Hátlap: Tizenhárom soros felirat: BUDA / DIE . II. SEPT. A . C . MDXII / SOLYMANNI ASTU INTERCEPTA / HACTENUS INEXPUGNABILI / EODEM DIE / LEOPOLDI IMP AUGUSTI / TRIUMPHATORIS TURCICI / ARMIS / SOCIO GERMANO MILITE / A . C . MDCXXXVI EXPUGNATA / F . C . / S . P . Q . A . (Augsburg város közönsége). (A betűk közt négyszögletes pontok). — Egy vékony sodrott és egy szélesebb sima szegély.

a) Ezüst. Átm. 50 mm. Súlya 34,56 gr.

Wesz. C. XI. 8. — Welzl 7268. — Leyser 328. — Mont 999. (48,3 gr.) Terg. 699. I. — Tört. kiáll. 1614. — Budapest sz. főv. gyűjt. — Unger 3143. — M. n. múz. gyűjt.

b) Bronz. Átm. m. f.

Delhaes. — Fieweger 890.

71. Előlap: Buda és Pest látóképe az óbudai hegyekről tekintve. A Margitszigeten romok, a hullámzó Dunán a két város közt hajóhid látható; a Tabán és Ujlak városrészek s az előtérbe helyezett fák és bokrok elég gondos kidolgozásban részesültek. Az itt leirt táj fölött koronás sas repül jobbfelé, karmai közt kard és barok czimerpajzs kettős kereszttel és oroszlánnal. A szegélyen e felirat: VIVAT LEOPOLDVS IMPERATOR, HVNGARIE REX HOSTIS EFFERI

TERROR * (= 1635). Nyilvánvaló, hogy a rosszul szerkesztett kronogramm más, későbbi évre vonatkozik.

Hátlap: Érsekujvár és környéke térrajza. A szegélyen e felirat: MANDAT CÆSAR; ET ALTA ARX EXP VGNATVR: OVATE. * (= 1685). Mindkét oldalon kettős vonalszegély. Az érem peremén e felirat: OVIVAS VIVAR, NEC VITAM PERFIDA LINGVAS. (= 1685).

Ezüst. Átm. 43 mm. Súly 33,15 gr.

M. n. múz. gyűjt.

A hátlap Érsekujvár visszavételének emlékére készült, (Széch. I. XLVI. 34.; 34. t. 16. sz.) de itt új, Budára vonatkozó előlappal jelent meg, bizonyára a vár visszavétele emlékére.

Budapestnek ezen érmen látható képe egy régi XVII. századbeli fametszet után készült, — némi változtatással, — melyet Károlyi Árpád Buda és Pest visszavívása 1686-ban cz. műve 188. lapján mutat be.

Hátlapja: Széch. I. XLVI. 34., 34. t. 16. sz. és Arneth: 36. l. 62. szám, (bélyegvas).

72. Előlap: Buda vára délnyugati része, a háttérben a hajóhiddal áthidalt Duna és Pest, jobb oldalt a Gellérthegy, ormán az erőddel, az előtérben egy ágyúüteg és egy sáncznak a keresztények által való bevétele. A vártól dél felé sűrű füst és előrenyomuló csapatok. Körül 2 vonal közt e felirat: WARM VERGOSNES TVRKEN BLVT KVHLET DIESES OFENS GLVT. * (A rozetta 7 pontból áll).

Hátlap. 14 soros felirat: DASS / WIR NACH ZEHEN (a h és e egybevonva) WOCHN / DES OFENS HIZIGS POCHEN / MIT STÜRMEIN DVRCH GEBROCHN. / DASS MAN DIE HÜLF ZV IAGEN / DER TÜRCKEN ROSS UND WAGEN / DREYMAL

ZVRVCK GESCHLAGEN. / DASS LEOPOLDENS SIEGEN / MÖG VNVERGESSEN
LIEGEN. / DASS MAN HAB GOTT GEPRIESEN / FÜR DIESES SIEGS GENIESEN /
WIRD DIESES AVFGEWIESEN * 16 ^{23. AVG.} _{2. SEP.} 86. * (7 pontos rozetták.) Lenn: c l.

Az érem peremén: SOLL DIESE OFEN CHRISTLICH SEYN X SO LANG DIE
SONN DER WELT HEIZT EIN.

a) Ezüst. Átm. 48 mm. Súlya 35 gr. (2 lat).

Terg. 789. l. — München. — Delhaes.

b) Réz (utóveret két darabban; mindegyik lapja külön). Átm. 50 mm.

M. n. múz. gyüjt.

73. Előlap: Olvasztó kemence, melybe egy török helyezi be csiptetővel
a háromoldalú olvasztótégelyt, míg mellette jobb oldalt egy zsidó fujtatóval
szítja a tüzet. A földön különféle eszközök hevernek. Körül, két vonal közt e
felirat: WER DISTILLIRT NUN GELD ZUM FRIED. WEIL TÜRCK UND JUD DES
KRIGES MÜD. * (7 pontos rozetta).

Hátlap: tizenegy soros felirat: OFEN / GEHÖRT FÜR / LEOPOLD / MAHUMETH
IST DAS / GLÜCK ABHOLD, / VERLIERET OFEN SAMT / DEM GOLD, / DAFÜR
MAN FRIEDEN / KAUFFEN SOLT. / AN / * 1686. * Mindkét oldalon kettős kes-
keny sima szegély.

Az érem peremén e felirat: DURCH DIESEN STREICH DES TÜRCKEN REICH.
STEHT AUF DER NEIG.

(Brunner Márton műve).

a) Ezüst. Átm. 43—44 mm. Súlya 30 gr.

Welzl 7274. — Mont. 981. (Átm. 41 mm.) — Leyser 343. — Terg.
698. l. — Tört kiáll. 1609. — M. n. múz. gyüjt. — (V. ö. Wesz. C. XII. 2.)

b) Bronz. Átm. 41 mm.

Mont. 982. — Terg. 698. l. — Tört. kiáll. 1610. sz. (réz). — Un-
ger 3127.

c) Ón. Átm. 41 mm. (pereme síma),
M. n. múz. gyüjt.

74. Előlap: Mint az előbbi, hanem a feliraton rozetta helyett pont, és a zsidó lába mellett jobboldalt MB monogramm (Martin Brunner).

Hátlap: Mint az előbbi, hanem a felirat csak tíz soros, a mennyiben

A N : 1686. együttesen a tizedik sorba jutott. Pereme mint az előbbi.

a) Ezüst. Átm. 42.5 mm.

Schimko, magyar 1157.

b) Bronz. Átm. 38 mm.

Wesz. C. XII. 2. — M. n. múz. gyüjt.

75. Előlap: Hosszúkás medaillonban VI. Károly róm. császár mellképe j., fején hajfürtök és babérkoszorú, testén pánczél és köpeny, mellén az aranygyapjas rend lánczon függő jelvénye. Körül: CAROL VI. D. G. ROM. IMP. S. R. A kar szelvényében w éremvésőjegy.

A leirt medaillon körül az érem kerek mezejét ágyúk, dobok, zászlók, fegyverek töltik be. Körül vonalszegély.

Hátlap: Buda látóképe éjszokról, a háttérben a Gellérthegy és baloldalt a fölkelő nap. Kissé előbb Pest város tornyai, a városon innen mozsártelep, a Dunán hajóhid. Az előtérben föllobogó nagy sátrak fal aléptítményen, jobbfelé ágyúk és tömör négyszögben fölvonuló ostromló csapat. Lenn MB (Martin Brunner). A légben bombák repülnek, a vár fölött repülő sas látható, szájában összekötött babér- és pálmaág. Fönn félkörben e felirat: LEOP . I . IMP . ROM . SEMP . AUG . VI BUDAM EXPUGNAT / AN . CHR — . 16 . — . 86. ²³AV. / ₂SE. / Körül vonalszegély. (Ugyanezen veret a 42. sz. érem előlapján is előfordult).

Fa (kemény, vörösbarna). Átm. $52\frac{1}{2}$ mm.

M. n. múz. gyűjt.

(E példány ostáblához játékkő gyanánt való használatra készült. Nem faragott, hanem préselt mivű).

76. Előlap: VI. Károly mellképe j., fürtös hajú fején babérkoszorú, testét pánczél s reá vetett palást födi, mellén az aranygyapjas rend láncza és jelvénye. A kar szelvényében P W (Paul Werner). Körül e felirat: CAROLVS . VI . D . G . — ROM . IMP . S . A . GER . H . B . R. Kettős vonalszegély, ezen kívül pedig apró levélmotivumokból összeállított és kilencz helyen egy-egy rozettával megszakított füzérkoszorú.

Hátlap: Buda vára látóképe éjszak felől. Az előtérben két elsülő mozsár; mellettük tüzér, egy sánczra kitüzött lobogó és egy rakás ágyúgolyó. Baloldalt a Gellérthegy, Pest egy része és a Duna látszik, melynek folyása irányát nyíl jelzi. A várban több helyt tűzvész, a levegőben bombák repülnek, a vár fölött

balfelé repülő angyal, kezében a magyar sz. korona és egy pálmaág. Fönn, félkörben: AQUILA ROM . RESERAT BUDÆ PORTAS! Lenn szelvényben: ANNO 1686.

/ 2 . SEPT. Körül széles ornamentikus díszű füzér.

(Préselt munka; ostáblához való játékkő).

Feketére páczolt puhafa. Átm. 57 mm.

M. n. múz. gyűjt.

(A hátlaphoz használt bélyeg a fönebbi 1. sz. a. érmen már előfordult, és ez a 48. sz. érem hátlapjának egyszerűsített utánezata némi változtatással).

77. Előlap: Középen szemben áll Magyarország személyesítője, egy fiatal erőteljes nő, fején a szent koronával, mellén az országczimmerrel, lobogó fátyollal; kezeiben kardot és paizsot tart, mellette jobbján, kardja alatt török fogoly guggol, baloldalán pedig, ótalomért esdve kinyújtott kézzel, Hungaria paizsa alá huzódva egy Budát személyesítő és Buda czimmerpaizsát tartó fiatal nő térdel. A háttérben karósánczok, a gellérthegyi erőd és Buda török stilű épületei, lenn diadaljelvények és két gyermek genius által tartott medaillonban lotharingiai Károly és Miksa. Manó vezérek mellképei e felirattal: KÁROLY . LOTH . HG . MIKSA . EM . BAIOR HG. A geniusok kezeiben még kard és babérkoszorú, illetve pálmaág és kereszt is látható. Körül, széles szegélyben két gyöngysor és egy sima vonal alkotta kör közt e felirat: BUDA . VISSZAVIVÁSÁNAK . CC. ÉVES . EMLÉKÉRE . BUDAPEST . FŐVÁROS.

Hátlap: Buda jelenkori látóképe délkeletről, a királyi palotával, a Dunával, a Lánicz- és Margithiddal, hajókkal, háttérben a hegyekkel és a lenyugvó nappal. Hungaria, kezében országczimer és pálmaág, fején korona, lobogó fátyollal, csipőre támasztott kézzel, egy nyugvó oroszlán mellett áll párkányos erkélyen. Az oroszlán előtt Budapest czimere, a szent koronával koronázva, a talapzaton e felirat: MDCCCLXXXVI / SEPT. II. / Oldalt: A. SCHARF. F. Körül gyöngysor.

a) Arany. Átm. 72 mm. Súlya 209.40 gr.

Bécsi cs. k. műtört. gyűjt. (Csak egy példány veretett).

b) Ezüst. Átm. 72 mm. Súlya 119.50 gr.

M. n. múz. gyűjt. — (Összesen 75 darab veretett).

c) Bronz. Átm. 72 mm.

Budapest sz. főv. gyűjt. — M. n. múz. gyűjt.

II.

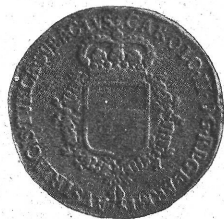
78. Előlap: Lovasczata képe. Körül: A DOMINO VE — NIT VICTORIA.

Hátlap: Buda és még tizenkét egyéb elfoglalt magyar vár képe.

Ón. (Veret). Átm. 48 mm.

Mont. 1026. — Terg. 792. l.

(Ezen érmet nem láttam; csakis az idézett források alapján közlöm. Azt sejtem, hogy a 42. sz. a. érem hátlapjának a hasonló nagyságú 107. sz. a. érem hátlapjával való párosításából származott hybrid példány, melyet a Montenuovo-féle lajstrom is mint igen rosszul fönntartott példányt jelez, és ez teszi valószínűvé azon sejtelmemet, hogy az előlap kopott feliratából a leírásban maradtak ki a «PAX ET» szók. Tergina is csak Montenuovo után közölte a leírását, tehát csak egyetlen példányról van szó az eddigi irodalomban, a mennyire kutatásaimat kiterjeszteni sikerült).

79. Előlap: Középen királyi korona alatt az aranygyapjas rend lánczával és jelvényével övezett osztrák pólyás czimerpaizs. Körül e felirat: CAROLO . II. D . G . REGE . ARMIS . AUSTRIACIS . TVRCA . SVBACTVS.

Hátlap: A ragyogó nap alatt egy szál deszka, ez alatt a fogyó hold. Körül: PONTE SVB HOC SOLI SE SVBIICIT ABDITA LUNA 16 . 86.

Németalföldi bárcza (jeton).

Réz. Átm. 29 mm.

Welzl 7291. — Mont. 1042. — Terg. 792. l. (Mindnyájan igen hiányosan írják le).

V. Orden 1396. — Bécsi cs. k. mütört. gyűjt. — Győri főgymn.

(Welzl példája után indulva vettem föl ezen érmet a sorozatba, bár azt sejtem, hogy az eszéki győzelemre vonatkozik).

80. Előlap: Lotharingiai Károly mellképe j. Körül: (jobbra fön kezdve) CAROLVS . DVX . LOTHARINGIÆ. (A szók közt háromszögek pontok helyett.) A kar szelvényében C I L (Christoph Jakob Leherr).

Hátlap: Felhőkből kinyuló két kéz, melyek egyike keresztet, másika kardra tűzött törökfejet tart, széttöri a félholdat. Felirat fön félkörben: IUNCTA . PLÆ . FORTIS. Lenn: FORTIOR/. Középen kis csillag, lenn kis háromszög.

Ezüst. Átm. 34 mm. Súly 22,5 gr.

Mont. 1038. — Terg. 795. l. — Bécsi cs. k. mütört. gyűjt. (Súly 16.60 gr.)

***81.** Mint az előbbi, hanem az előlapon a felirat balra lenn kezdődik, a

* Lásd még a pótléket is. 127. és 128. sz.

szók közt nincsenek pontok, és így hangzik: CAROLVS DVX — LOTHRINGIÆ.
A hátlap közepén és alul is egy-egy kis pont.

Ezüst. Átm. 16 mm. Súlya 2.7 gr.

Mont. 1039. — Terg. 759. l. — Bécsi cs. k. mütört. gyüjt. (Átm. 17 mm.
Súlya 2.40 gr.)

(A Montenuovo-féle lajstrom alapján, mely ezen érmet az 1686-iki diadalokra vonatkoztatja, vettem föl a sorozatba).

82. Előlap: Lotharingiai Károly képe j., páncélban, az aranygyapjas rend lánczón viselt jelvényével. Fején babérkoszorú. Körül: CAROLVS . V . D . G . — DVX . LOT . MAR . D . C . B . G . A kar szelvényében s v (Saint Urbain).

Hátlap: Fönn félkörben felgöngyölt végű szalagon e felirat: VIRTVS . GERMANORVM. Ez alatt egy körmei közt villámköteget tartó repülő sas, mely az alatta elterülő, tornyos épületekkel és hegyekkel változatossá tett tájra menyköveket szór. Ezek egyike egy obeliszket, másika egy mecsetet talál és ormaikról leüti a félholdat. E tájkép azonos a 85. sz. alattival.

Jobboldalt s v (Saint Urbain). Az érem szelvényében: PANN . VINDICATA. Mindkét oldalon gyöngysorszegély.

a) Arany. Átm. 52 mm. Súlya 55.50 gr.

Tört. kiáll. 1677. — Bécsi cs. k. mütört. gyüjt.

b) Ezüst. Átm. 56 (?) mm. Súlya 85.32 gr.

Bécsi cs. k. mütört. gyüjt.

c) Bronz. Átm. 57 mm.

Mont. 1036. — Delhaes. — Bécsi városi múzeum.

Bélyegvasa: Arneth 33 l. 43. sz.

83. Előlap: Lotharingiai Károly mellképe j. páncélban, hosszú lebegő hajfürtökkel. Körül: CAROLVS . V . D . GRATIA . — LOTHARING . ET . BARRI . DVX . (a szók közt háromszögletes pontok.) — Lenn a váll alatt: 1686.

Hátlap: Antik öltözetű vitéz, fején babérkoszorús taréjos sisakkal, kezében lándzsával, szerteszét fekvő fegyvereken és hullákon át gázolva megtámad egy turbános törököt, a ki zsákmányát: a keresztény hitet ábrázoló és kezeiben keresztet tartó nőt elbocsájtva menekül előlé. A háttérben kupolás kerek templom képszekén e felirattal: CHRISTO VLTORI, mellette pálmafa. A földön heverő fegyverek közt egy paizson e feliratot: LORENA (= Lotharingia). Lenn M • S • Massimiliano Soldani).

Mindkét oldalon erős domborodású kettős vonalszegély.

a) Bronz. Átm. 87. mm.

Delhaes,

b) Aranyozott bronz. Átm. ca. 85 mm.

Bécsi cs. k. műtört. gyűjt.

c) Mint az előbbi, de vésnökjegy nélkül. (r)

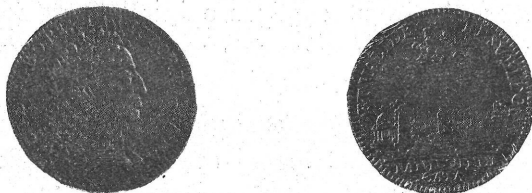
Bronz. Átm. 87 mm.

Mont. 1035. — Terg. 795. l.

84. Az előbbi érem hátlapja, mint egy lapú veret a Schimkó féle gyűjteményben van meg.

Bronz. Átm. m. f.

85. Előlap: Lotharingiai Károly mellképe j. Fején babérkoszorú. Körül: C . V . D . G . L . B . D . REX . I . — VICTOR . BARBA . NA. Lenn s. v. (Saint Urbain).

Hátlap: ET . VALIDE . ET . SVBITO. Az alatta elterülő tájra villámokat szóró sas. Lenn az érem szelvényében: PANN . VINDI / CATA. A tájkép a 82. sz. alattival azonos.

- a) Arany. Átm. 25 mm. Súlya 10,60 gr.
 Monn. en or, 136. l. — Bécsi cs. kir. mütört. gyűjt.
 b) Ezüstölt ércz. Átm. 25 mm.
 Mont. 1037. — Terg. 796. l.
 c) Réz. Átm. 25 mm.
 M. n. múz. gyűjt.
 Bélyegvasa: Arneth 33. l. 44. sz.

86. Előlap: Frigyes Ágost szász fejedelem mellképe b. hajfűrtös fejjel, pánczélban, reá vetett köpenynyel. Körülötte kettős vonalkör, a szegélyen pedig e felirat: FRID . AVG . D . S . I . C . et M . DUX FORTIS *apud* BAVAROS *contra* TVRCAS.

Hátlap: Két palmaágból alkotott koszorúban hatsoros felirat: IOH . GEORG . / DUX SAX . IVL . / CLIV . et MONT . / FILIO . / NATU MAIORI / F . F . A két utolsó sor közt két oldalt I . G — W (Johann Georg Wichmannshausen, gothai pénzverőmester). Az érem szegélyén e felirat: NAT 29. *Octob.* MDCLXIII MORT Po Sonii *ex* *Vulnere* Budae *accepto* 19. *Sept.* MDCLXXXIV. Mindkét oldalon egyszerű sima szegély.

- a) Ezüst. Átm. 37 mm. Súlya 14,44 gr.
 Monnaies en arg. 324. sz. — Madai 1502. — Tentzel: Lin. Ern. 680. l., 52. t., IV. sz. — Wesz. G. XII. 8. — Terg. 199. l. — M. n. múz. gyűjt.
 b) Ezüst. Átm. m, f., de súlya 29,15 gr. Tentzel i. h.

87. Mint az előbbi, hanem kisebb és a hátlapon nincs éremvéső jegy, az utolsó sorban F. F. (fierit fecit) áll, a szegélyen lévő felirat végén pedig nincs pont.

Ezüst. Átm. 22—23 mm. Súlya 1.83 gr.

Széch. C. III. 32. l. XXVI. 1. — Wesz. G. XII. 9. — Götz: Groschen-cabinet 6892. — M. n. múz. gyűjt.

(Mindkettőt (86. és 87. sz.) a herceg temetése alkalmával osztogatták Eisenachban.)

88. Előlap: Sátor alakú fejedelmi trónon, fején koronával, kezében kormánypálcát és országalmát tartva, szemben ül Lipót császár pánczélosan, vállain paláستtal. Balfelől Fákó (a hír) repül felé, két harsonával és egy párologó vért ontó urnával. Köröskörül e felirat: FRIDERICVS AVGVSTVS DUX SAXONIAE IVLIAE CLIVIAE ET — MONTIVM. * A szelvényben pedig: CAESARI ET (egybevonva) CHRISTIANI / TATI SACRATUS

Hátlap: Ostromlott vár látóképe (Buda); a háttérben hegyek, az előtérben ágyúüteg, hadicsapatok, egészen elöl pedig a fejedelem lóháton, kezében parancsnoki bottal, jobb felé nyargal. A szelvényben: AUT MORS AUT VITA / DECORA. Köröskörül e felirat: NATVS 29 OCT. 1663. DENATVS POSONY 19 SEPT 1684 EX VVLNERE AD BUDAM ACCEPTO. Mindkét oldalon kettős sima szegély.

Ezüst. Átm. 41 mm. Súlya 30.35 gr.

Wesz. G. XII. 10. — Tentzel: Numism. Sax. II., Tab. 52., III. sz., p. 679.—
Dassdorf: 2256,

89. Előlap: XI. Incze pápa mellképe j. Fején camaura (fülig érő bársonysapka) vállán himzett stóla. Körül: ▲ INNOC ▲ XI ▲ — PONT ▼ M ▲ A ▲ XI ▲ Lenn, a váll alatt kis betűkkel: HAMERANVS . F.

Hátlap: Háborgó tenger közepén magas, meredek sziklán töviskoszorúval ékített kereszt; körülötte fénysugarak. Mindkét oldalról két-két szelísten fuj feléje. Félkörben e felirat: IN . PERPETVVM . CORONATA . TRIVMPHAT. Mindkét oldalon kettős, erősen domborított vonalszegély.

a) Arany. Átm. 37 mm. Súlya $8\frac{1}{2}$ #.

b) Ezüst. Átm. 37 mm. Súlya $1\frac{7}{16}$ lat. (25.15 gr.)

Mindkettő a bécsi cs. k. műtört. gyűjteményben.

c) Ólom. Wellenh. II/1., 232. l. 4234. (Nagys.: 15, = 33 mm.)

*90. Mint az előbbi, hanem az előlapon lenn P. H. M. (P. H. Müller.) A pápa fejét tiara fűdi és a feliratban A helyett AN olvasható. A hátlapon minden szó előtt és a felirat végén is négyszögű pontok.

Ezüst. Átm. 32 mm. Súlya 15 gr.

* Lásd a pótlékot is. (129. sz.)

Mont. 1041. — Terg. 798. l. — Delhaes.

(Ezen érem az 1686-ban aratott győzelmekre vonatkozik, melyeknek koronája Buda visszavétele volt. Ezen, bár közvetett vonatkozásánál fogva, és a teljesség kedvéért vettem föl, a Montenuovo féle lajstromot követve, a sorozatba).

91. Előlap: A lengyel korona alatt két pálmaágból alkotott koszorúban III. János lengyel király mellképe j. antik pánczéلبan, rávetett köpenyvel; fején babérkoszorú. A kar szelvényében i. h. (J. Höhn). Körül öt soros felirat: JOANNI III REGI POLONIARUM, ORTHODOXO FIDEI DEFENSORI, EXERCITUM CHRISTIANITATIS / GENERALISSIMO DUCTORI, TURCARUM DEBELLATORI, TARTARORUM FUGATORI, VIENNÆ AUSTRIÆ AB / OBSIDIONE TURCICA A° 1683 DIE 12. SEPT. LIBERATORI, HUNGARIÆ RECUPERATORI POLON / CONSERVATORI M. D. MOSCOV. ET REIPUBL. VENETIAR. AD BELLUM COMUNE INDUCTORI PATRI PATRIÆ, DIVO, PIO, IUSTO FELICI, AUGUSTO SACRUM * /

Hátlap: Fönn a fogyó hold, alatta e felirat: DONEC AVFERATUR . PS. 71. Ez alatt egymás mellett, koronáikkal díszített fejjel a német birodalmi kétfejű sas a pólyás czimerpaizszsal, a lengyel sas és az orosz kétfejű sas. Ezek alatt a velencei szárnyas oroszlán PAX / TIBI / MAR / CE / EV / AN / GE / feliratú könyvvel. Lenn egymás mellett négy város látóképe e feliratokkal: BUDA CAND. (az előtérben), CAMN. CONST. (Buda, Candia, Kamienice és Konstantinápoly), mint a szövetséges hatalmak hadi műveleteinek első, illetve legfőbb céljai.

Az érem peremén e felirat: INGENTIBUS AUSIS QUO VIS MONSTRAT ITER A° 1684.

(A négyes szövetség emlékére vert érem).

Ezüst. Átm. 56 mm. Súlya 66.92 gr.

Wesz. G. XXXII. l. — Racz. II. 309. l. 220. sz. — Reichel II. 221. l. 175. 2. sz. — Terg. 798. l. — M. n. múz. gyűjt.

92. Előlap: I. Lipót mellképe j. fürtös és babérkoszorús fejjel, pánczéiban, csipke melldiszszel, az aranygyapjas rend lánczával és jelvényével. Körülötte babér- és pálmaág füzerekből font koszorúban tíz kerekded czimerpaizsban Ausztria, Köln, Burgund, a szász (vál. fej.), a pfalzi vál. fej., a sváb kerület, Bamberg, Braunschweig-Lüneburg, a Pfalz, Zweibrück és Braunschweig-Wolfenbüttel czimerei. Körül kettős vonalkör. A kar szelvényén P. H. M. (Philipp Heinrich Müller).

Hátlap: A király, fején a magyar szent koronával, palástban, mellén az aranygyapjas rend lánczával és jelvényével egy hat lépcsőfokon emelkedő trónon ül, mellette balról oroszlán és zászlók, jobbról török czimeres paizs és fegyverek. A trón előtt, kezében az országczimert viselő kerekded paizssal egy Magyarországot személyesítő nő térdel, kérő vagy hódoló helyzetben; prémgalléros kabát van rajta, haja között gyöngyfűzér látható; a király kegye jeléül feléje nyújtja babérfűzérés kormánypálczáját. Fönn szalagon: IL PIU BEL GRADO ettől balra két pont közt Augsburg czimerképe: egy fenyűtoboz, jobbra P. H. M. F. (Philipp Heinrich Müller fecit). A trón lépcsőin, alulról fölfelé soronkint e feliratok: 1683 VIENNA LIBERATA / 1684 VICTORIA PROSECUTA / 1685 STRIGONIUM CAPTUM / 1686 BUDA RECUPERATA / 1687 OSSEK EXPUGNATUM / 1688 NANDOR ALBA SUPERATA. Lenn a szelvényben: DE ALBA GRAECA SUPE

RATA / D . XVI . SEPT . A . MDCLXXXIIX / GRATULATUR / S . P . Q . A . / (Augsburg város közönsége verette Belgrád visszavétele alkalmából).

Körül kettős vonalszegély.

a) Arany. Átm. 58 mm.

Bécsi cs. k. műtört. gyűjt.

b) Ezüst. Átm. 58 mm. Súly 68 gr.

Wesz. C. XIII. 4. — Welzl 7310. — Domanig: Porträtsmedaillen 211. sz. — Mont. 1070. — Terg. 791. l. — Reichel III. 403. l. 1976. sz. — Unger 3154. — M. n. múz. gyűjt.

93. Előlap: I. Lipót koszorús mellképe b., hátul föllebbenő köpenyvel, csipkés ruhamellel, antikizáló pánczélban, mellén az aranygyapjas-rend jelvényével. Válla alatt Weszerlenél κ jegy (Kittel). A m. n. múzeum és Delhaes. példányán ◀ I ◀ V ◀ F ◀ éremvésőjegy. Körülötte egy külső szélesebb és egy

belső keskenyebb vonalkör, ezen túl fönn félkörben: . IMP . CAES . LEOPOL-
DUS . AVG. Az érem szélén erőteljes sima vonalkör.

Hátlap: Bal lábával levágott török főre lépő pánczélos vitéz, (Lipót,) lebegő köpenynyel, tarajos sisakkal; jobbjában lebocsátott egyenes kard, balkezevel az előtte jobbra térdelő nőnek keresztet nyujt csókra. A nő kezén és lábain szét-tépett bilincsek; bal kezében bőségszarv. A felső félkörben egy külső egyszerű és egy belső kettős vonalkör közt e felirat: ▲ — PANNONIAM ▲ CHRISTO ▲ RESTITVEBAT — ▲ Lenn pedig MDCLXXXVI. Átvéselt öntvény; talán olasz munka.

Bronz. Átm. 109 mm.

Wesz. C. XII. 1. — Terg. p. 705. és 795. l. — Tört. kiáll. 1646. — Delhaes. — M. n. múz. gyűjt.

94. Mint az előbbi, de az évszám arab számjegyekkel van kitéve. (I. v. F. 2) jeggyel.

Bronz öntvény. Átm. 109 mm. (Durvább öntvény.) (Kiadatlan.)
M. n. múz. gyűjt.

95. Előlap: I. Lipót mellképe j., hajfürtökkel, babérkoszorúval, antikizáló

pánczélban, köpenynyel, mellén szalagon viselt aranygyapjuval. Körül: IMP CÆS LEOPOD⁹ PIUS FEL . AUG . RESTITUT . HUNG . BARBAR . TRIUMPHAT . P P. Lenn H I W (Hans Jakob Wolrab) és 1686. Kettős vonalszegély.

Hátlap: Két lebegő angyalka sugárzó fénynyel környezett koronát tart, mely alatt 13 kerekded illetve kerek medaillonban egy-egy vár látóképe illetve alaprajza és neve foglaltatik. A felső sorban 3 kép: GRAN, OFEN és ZOLNOK, a 2. sorban 5 kép: VEROVITIZ, NOVIGRAD, EPERIES, UNGVAR, NEUHEUSL, a 3. sorban 3 kép: TOKAY, SARAVAS, CASCHAU, a 4-ik sorban 2: SEGEDIN és FÜNFKIRCH. Az egyes kereteket zsinór fűzi egymáshoz. Lenn a fogyatkozó hold, két oldalt REUNIO — IUSTISSIMA. Kettős vonalkör. Peremén: * NON ALIENA PETIT , REPETIT REX RAPTA CORONAE; AD DOMINUM UT REDEANT , VIS TRAHIT UNIT AMOR.

a) Ezüst. Átm. 48 mm. Súlya 46,5 gr.

Mont. 1028. — Leyser 343. — Terg. 792. és 794. l. — Tört. kiáll. 1672. — M. n. múz. gyűjt.

b) Aranyozott bronz. Átm. 48 mm.

Latour, 1622. — M. n. múz. gyűjt.

96. Előlap: I. Lipót feje j. babérkoszorúban, mely hét helyen kiágazik, úgy hogy ezen elágazások közt a koszorú körül hét mező keletkezik. Az alsó mezőben e felirat: LEOP : I . D . G . / * CÆS : GERM : S . A . / TVRC : VICT . / A többi hat mezőben elfoglalt várak tervrajzai és nevei láthatók, balról kezdve ilyen rendben: GRAN., NEVHVSEL., ZOLNOC., WAITZEN., BVDA., V ; KIRCH. A fej

fölött két ág közt 1 s. (Johann Smeltzing). — Domanig Ph. H. Müllernek tulajdonította ezen érmet.

Hátlap: Jupiter egy sason ülve repül, jobbában villámok, balkezében országalma, alatta kopár hegyek, köveket czipelő gigászokkal. Körül hat elfogalt vár alaprajza és neve: EPERIES, CASCHAV, TOCKAY, ONOD, ECZIEK, VNGVAR. Lenn: IOVI HVNG / REBELL. VLTORI . 1686.

(A Tököli-féle mozgalmakra vonatkozik).

a) Ezüst. Átm. 59 mm. Súly 81.60 gr.

Welzl 7292. (Súly 6 lat.) — Mont. 1029. (Súly 78.6 gr.) — Terg. 792. l. — Tört. kiáll. 1676. — Domanig: Porträtmedaillen, 210. sz.

b) Ón. (Veret). Átm. 60 mm.

Mont. 1030. — Terg. 792. l. — Győri főgymn.

97. Előlap: Bécs vára és környékének távlati képe, közepén a jellemző és aránylag tulságosan nagy István toronnyal. Fölötte két angyalka által tartott pálmakoszorúban I. Lipót fürtös hajú, babérkoszorúzott mellképe j. e felirattal: LEOPOLDVS . I . — TVRC . VICTOR. Lenn az érem alján L G L (Lazar Gottlieb Laufer).

Hátlap: Némi diszitmény közt, fönn, lenn és két oldalt négy nagyobb hosszúkás keretben, ezek közt pedig hat kisebb kerek mezőben tíz vár látóképe és neve. Fönn az osztrák főhercegi süveg mellett, szalagon: KONIGL / HAVPT / STAD / OFEN. / A többi képek fölött: PEST . / HATWAN . / SEGEDIN . / FUNF — KIRCHEN . / SIMONTORNA . / KAPOSWAR . / COLOZA . / (sic) SIKLOS . / ESSECKER BRÜCKEN . / A Buda képe alatt fönnmaradt térben: VERMEHRER / DES REICHS . / 16—86. / Lenn G. H. (Georg Hautsch). (Hasonló hátlap, kissé nagyobb méretekkel, a 110. sz. érem is előfordul G H jegy nélkül).

a) Ezüst. Átm. 40 mm.

Latour 1623. és Delhaes.

b) Aranyozott réz. Átm. 40 mm.

Győri főgymn.

c) Bronz. Átm. 40 mm.

Welzl 7289. (Átm. 42 mm.) — Terg. 793. l. — Schimko, osztr. 135. — M. n. múz. gyűjt.

98. Mint az előbbi, hanem peremén e felirat: GLEICH WIE DIE KRON NICHT OHNE STEIN SO IST DIE HAUPT STADT NICHT ALLIEN (sic). +

a) Ezüst. Átm. 40 mm. Súlya 25.75 gr.

Schönw. X. t. 284. sz. — Széch. I. XLVI. 54., 36. t. 35. sz. — Terg. 792. l. — Tört. kiáll. 1673—1674. — Budapest sz. főv. gyűjt. — M. n. múz. gyűjt. — Hátlapja: Wesz. C. XII. 4.

b) Bronz. Átm. 40 mm.

Tört. kiáll. 1674.

c) Ón. Átm. m. f.

Schönw. VIII. §. 11., X. t. 284. sz.

(Széch. 36. t. 35. sz. az előlapon az István torony csúcsa mellett jobbra egy bemélyített Δ betű is látszik, a körirat pedig meg van ugyan a szövegben, (I. XLVI. 54.) hanem a rajzból a metsző tévedéséből kimaradt. Az érem előlapjának jó rajzát Széch. 35. t. 19. sz. a. találjuk).

99. Előlap: Miksa Manó mellképe j. fűrtös hajjal, páncélban, csipke mellbodorral. Körül: MAX . EMAN . D . G . V . BA . & P . S . D . C . P . R . S . R . I . AR & E L . L . Lenn GH (Georg Hautsch).

Hátlap: Magyarország egy részének, a fejedelem győzelmes hadi működésének térképe, lenn Belgrád kis méretű látóképével. A folyamrendszer erősen föl van tüntetve. Helyenkint elszórva e feliratok: OFEN, PEST., DRAU . FL., ESSECK., SAVUS FL., TIBISC. FL., MAROZ. FL., TEMES. FL., ISTER. A Dráva és

Száva folyása irányát nyilak mutatják. Belgrád körül az előtérben tábor, balra a Száván át a vár felé előrenyomuló hadak. Fönn a ragyogó nap és az érem szélén félkörben e felirat: *INVIA VIRTUTI — NVLLA EST VIA . / QUOD PETIT ORINET / MONSTRAT ITER .* Lenn barokk keretben (cartouche) e felirat: *ALBA GRÆCA / RECEPTE . / MDCLXXXVIII / DIE 6 SEP. /* Ettől balra és jobbra nagy betűkkel: *PLUS — ULTRA.* (Belgrád visszavételének emlékére vert érem). (L. a 108. sz.)

a) Ezüst. Átm. 42 mm. Súlya 40.68 gr.

Széché. I. XLVI. 70., 39. t. 52. sz. — Wesz. G. XXI. 6. — M. n. múz. gyűjt.

b) Aranyozott bronz.

Schimko, német 515.

100. Mint az előbbi, hanem peremén e felirat: *BE LGRAD DVM SVBITO BAVAR VS CAPIT IGNEVS AVSV.*

a) Ezüst. Átm. 43 mm. Súlya 35.7 gr.

Széché. C. III. 40. l., XXXII. 1. — Mont. 1075. — Wittelsb. 1499.

b) Aranyozott ezüst. Átm. 43 mm.

Bécsi cs. k. műtört. gyűjt.

101. Előlap: II. Miksa Manó bajor választó fejedelem mellképe j. fürtös hajjal, antikizáló páncélban, rávetett köpenyvel, mellén a lánczon viselt arany-

gyapjúval. Körül: MAX . EMAN . D . G . V . BAV . ET . P . — S . DUX . C . P . R .
. S . I . A . ET . ELECT . L . I . L . Lenn: H . ROUSSEL . F.

Hátlap: Herkules, oroszlánbőrrel, kezében buzogányával, szemben áll. Négy folyamistenség koronákat és koszorúkat nyujt felé, e feliratokkal: BONNA / RECEP, MOGUN / REC, NAMURC . / REC., CARMA / REC, CONIUM / LIBER, BELG / EXPUG, (= Belgrado expugnato). A földön is fekszik 3 korona és 3 koszorú e feliratokkal: VIENN . L, BUDA / EXPÜG, (Buda expugnata) PUGNA / AD STR., STRIG / RECEP, STRIG / LIBER, PUGNA / AD MOH (Mohács). A szelvényben: HERCULI PACIFERO / BELGIUM POSUIT. / M . DC . XCVII.

a) Ezüst. Átm. 76 mm. Súlya 235,7 gr. és 225,3 gr.

Tört. kiáll. 1680. — Wittelsbach. 1545. sz. — M. n. múz. gyűjt.

b) Bronz. Átm. 76 mm.

Wittelsbach. 1545. sz. (IV. tábla.) — Revue numism. Belge 1857., 250. l. — Wuerst, Münzen u. Medaillen Bonns 36. l. 85. sz. — Renesse Mesloisirs II. 443. l. 18487. sz.

(1697-ben veretett a ryswiki béke emlékére).

102. Előlap: Miksa Manó bajor választófejedelem és neje egymásnak szemben álló mellképei, amaz fürtös hajjal, antikizáló köpenyben, ez gyöngyfüzéres hajékkal, nyakán és derekán gyöngyfüzérrel, ruháján csattok. Körül: MAXIMIL . EMAN . DVXBAVAR S . R I . ARCHIDAP . ELECT . ET (összevonva) MARIA ANTON . ARCH . AUST . LEOP . AUG . FIL . + Egy keskeny és egy széles vonalkör.

Hátlap: Középen választófejedelemi süveg és körülötte e felirat: HANC SORS NASCENDI. / ILLAS ENTHEA VIRTUS / DEDIT Körül, hat koszorú és korona e feliratokkal, felülről kezdve ily rendben: Babér- és tölgykoszorú, VINDO-BONA LIBERATA . ; babérkoszorú, IUSTO BARBARORUM EXERCITU DELETO., tábori korona (corona vallaris), CASTRIS VALLOQ. TURC AD STRIGON . SUPERAT., tölgyko-

szorú (corona civica), MULTIS CHRISTIANORUM MILLIBUS SERVATIS., babérkoszorú, VARYS AD BUDAM PRÆL. COESIS HOSTIBUS., falkorona (corona muralis), STRIGON: VIVAR ET BUDA RECEPITIS felirattal. Egy keskeny és egy széles vonalszegély.

Peremén: EXPVGNAT CRVDÆ LEO BOIVS ARDVA BVDÆ. O QVOTIES MERVIT CÆSARIS ESSE GENER * (1685).

(Brunner M. műve).

a) Arany. Átm. 47 mm. Súlya 69.60 gr. = 20 #.

Bécsi cs. k. mütört. gyüjt.

b) Ezüst. Átm. 48 mm. Súlya 42.4 gr.

Wesz. G. XXI. 1. — Mont. 1033. (47 gr.) — Terg. 796. 1. — Wittelsb. 1479. — Lochner III. p. 97. — M. n. múz. gyüjt.

c) Bronz. Átm. 48 mm.

Mont. 1034. — Terg. 797. 1.

103. Mint a fönnebbi, hanem az előlap felirata ez: MAX. EMAN. DVX. BAV. S. R. I. ARCHIDAP. ELECT * MARIA. ANTONIA. ARCH. AVST. LEOP. AVG. FIL. * A két arczkép körül gyöngykör. Lenn MB monogram (Martin Brunner).

Peremén felirat (mint az előbbin.)

a) Ezüst. Átm. 48 mm. Súlya 45.7 gr.

b) Réz. Átm. 48 mm.

Wittelsb. 1480.

104. Mint az előbbi, hanem pereme sima.

Bronz. Átm. 47 mm.

M. n. múz. gyüjt.

105. Előlap: Miksa Manó bajor választó mellképe j. fürtös fejjel, pánczéban, csipke melldíszszel. A kar szelvényén i. κ. (Johann Kittel). Körirat: MAXIMIL . EMMAN . ELECT . BAVAR . TURCAR . VICTOR. Sima vonalszegély.

Hátlap: Ágaskodó koronás bajor oroszlán jobbjában keresztet, két első lába közt földgömböt tart, melyen e nevek olvashatók : PEST, OFEN, WAIZEN, GRAN, NEVHEUSEL, WIEN. Fönn: GLORIA BAVARIE. Kettős vonalszegély.

Ezüst. Átm. 43 mm. Súly 28,48 gr.

Wittelsb. 1487. — Madai 1433. — Dublettenkatalog München 455. — Mont. 1031. — M. n. múz. gyűjt.

106. Fama, a hír személyesítője, babérokoszorús fejjel, lebegő hajjal és ruhával balkezeiben palmaágat tart, jobbjával harsonáját emeli szájához. A harsona tölcsérében e szó: PAX. Alatta a földön heverő ellenség, kezében tört karddal és zászlók, ágyú, dob, pajzs stb. tárgyakból álló tropæum. Körül: PANNONII RESTITVTIS . VII . CAL . FEBR . MDCIC. Széles sima szegély.

Hátlap: Alsó szélén rojtokkal szegélyezett kereszttrudra erősített zászló,

melynek nyele fönn Krisztus — monogramban végződik. A zászlón jobbra pálmakoszorúba foglalt magyar és erdélyi országczimer, korona nélkül, ez alatt I. K. (Johann Kittel).

A zászlón e feliratok olvashatók: HV—N—GA—RIA, PRESSBURG, NEVHEVSEL, CASSAU, EPER., TOKAY, ZATM., GRAN, PEST, WARAD, TRAN/SIL., AL. REG., BUDA, VEISSENB., CANISA, HERM., ZYGE., SEGED, SCLAVONIA, POSEGA, SAVVS. F., DANVB. **Körirat:** PRÆCLARIS LEO, POLDI VICTORIIS. Kettős (keskeny és széles) vonalszegély.

(A karloviczi béke emlékére 1699).

Ezüst. Átm. 47 mm. Súlya 24.75 gr.

Széch. I. XLVI. 93., 41. t. 67. sz. — Leyser 380. — Welzl 7356. — Mont. 1156. — M. n. múz. gyűjt.

107. Előlap: Egy török lovag rogyó lovon, kit egy lengyel lovag karddal támad meg; egy német fürtös hajú vitéz pedig, kinek sisakján és lova fején nagy strucz toll bokréta diszlik, ugyancsak a török karjába lő pisztolyából. Félkörben e felirat: POLONIA BELLAT STARNBERG VINCIT GRVEZIR SVCYMBIT Lenn: 1683 $\frac{2}{12}$ SEPT.

Hátlap: 13 várnak kerekded keretbe foglalt látóképe, illetve alaprajza, 3 függélyes sorban *irott betűs* feliratokkal. A baloldali sorban: ZOLNOCK, UNGWAR, CASCHAU, TOCKAY, a középső sorban, GRAN, FÜNFKIRCHEN, OFEN (az érem közepén) SEGEDIN, EPERIES. A jobboldali sorban, SARRAFAS, VEROVITIZA, NEUHEUSEL NOVIGRAD. Az egyes keretek közt némi egyszerű díszítmény.

a) Ezüst. Átm. 49 mm. Súlya $3\frac{3}{16}$ lat.

Bécsi cs. és kir. mütört, gyűjt.

b) Bronz öntvény. Átm. 46 mm.

Széch. C. III. XXXIV. 2. — Raczyński II. 337. l. 237. sz., (csak az előlap képét adja). — Terg. 597. l. — M. n. múz. gyűjt.

Az előlap Bécs fölmentése emlékére készült; a hátlap az 1685-ben és 1686-ban visszavívt városok képeivel minden esetre csak 1686-ban vagy a következő évben. (Eredeti hátlapján «Vienna turca» stb. felirat áll. — Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt. — Ezüst.)

Ostáblához való faérmén előfordul előlapja, felirat nélkül, (XII. ?) Károly svéd király arczképével a hátlapon. — M. n. múz. gyűjt.

108. Előlap: Várkoronával ékített fejű nő, fejét balkezébe támasztva, jobb-
jában golyót tartva ül, balfelé fordulva. Mellette a magyar és a német birodalmi
czimerpaizsok. Előtte a Duna folyik, e felirattal: DANVB. FL.

A háttérben dombos táj. Lenn várerődítmény alakú keretben e felirat:
MAGNA VI MVNIET / ALBAM. Fönn az égben sugarakkal és felhőkben hat
szárnyas angyalfejjel körülvelt Isten szeme. Két oldalt: SECVRITAS — HVNGA-
RIÆ. A szék alatt G H (Georg Hautsch).

Hátlap: Belgrád távlati képe, fönn és oldalt Magyarország egy részének
(az előző diadalok színhelyének) térképével környezve. A vártól délre és nyu-
gatra csapatok táboroznak, illetve vonulnak. A térképen e feliratok: DANUB .
FL., OFEN , PEST. , DRAU . FL., ESSECK., SAVUS . FL. , TIBISC . FL. , MAROZ. FL. ,
TEMES FL. , ISTER. A Dráva és a Száva folyása irányát nyilak mutatják. Lenn
barok keretben: ALBA GRÆCA / RECEPTA . / MDCLXXXIII DIE 6. SEP. / Ettől 2
oldalt: PLVS — VLTRA. Baloldalt: QUOD PETIT / OBTINET . / Fönn a suga-
rakkal ragyogó nap. Az érem felső szélén és jobbra: INVIA VIRTVTI — NVLLA
EST VIA. MONSTRAT ITER. (L. a 99. sz.)

Az érem peremén: CONSILIO (jogar és kard keresztbe téve), INDUSTRIA (angyalfej), AMORE (babérral átfont kormánybot), TIMORE.

(Belgrád visszavételére vert érem).

Ezüst. Átm. 43 mm. Súlya 31,5 gr.

Mont. 1073. — M. n. múz. gyűjt. — Hátlapja: Széch. I. XLVI. 70., 39. t. 52. sz. és Wesz. G. XXI. 6. — Előlapja: Széch. 39. t. 49. sz.

109. Mint az előbbi, de pereme sima.

Ezüst. Átm. 43 mm. Súlya 25,5 gr.

Mont. 1074. — M. n. múz. gyűjt.

110. Előlap: Lipót, magasra emelt karddal és a ragyogó napot ábrázoló paizszsal legyőzi a félhold alakú paizszsal és szablyával fölfegyverzett törököt. Fönn félkörben e fölirat: SOLIS AD ORTVM — LVNA RVIT. Lenn kis betűkkel: LEOPOLDVS — MAHOMET. Lipót lábai közt egy darab kövön c s éremvéső-jegy.

Hátlap: Tíz elfoglalt magyar vár vagy város látóképe öt sorban, soronkint váltakozva, hosszúkás vagy kerek keretekben, feliratokkal. Fönn korona és négyszer csavart szalag e felirattal: KONIGL / HAVPT / STAD / OFEN /, alatta Buda vára képe a Gellérthegygyel és a Dunával. Egy sorral alább: PEST. és HATWAN., alább SEGEDIN. és FVN F — KIRCHEN., a következő sorban négy kisebb kartusban SIMONTORNA, KAPOSWAR, COLOZA és SIKLOS, az alsó sorban ismét egy nagyobb kartusban ESSECKER BRÜCKEN. A Buda képe alatti üres térben: VERMEHRER / DES REICHS / 1686. / Az egyes kartusok közt némi díszítmény. Sima vonalszegély. Pereme sima. (Ugyanezen hátlapot, valamivel kisebb méretekben, a 97. sz. érmen láttuk).

Ezüst. Átm. 47 mm. Súlya 24,70 gr.

Terg. (hiányos) 793. l. — Bécsi cs. k. mütört. gyűjt. — Delhaes.

III. Előlap: Egy csolnakban XI. Incze pápa áll, fején tiarával, pluviale-féle köpenyben, oldalán olvasóval, áldásra emelt jobbal, balkezában hármaskeresztet tartva. Mellette I. Lipót császár ül, római pánczéban, paláستtal; fején császári korona, kezében kormánypálcza. Előtte Lotharingiai Károly ül, szeméhez emelt látcsővel, még elébb pedig Miksa Manó bajor fejedelem, pusztakarddal. A három utóbbi egy halász hálót húz, melyben egy óriási kereszt országalmát, ez esetben a kereszténység jelképét halászszaak ki a hullámos, habjain török fejeket ringató tengerből. Hátrább egy másik csolnakban Morosini Ferencz, Cornaro Jeromos és Königs-march Ottó Vilmos halásznak hálóval. A csolnak farán heraldikus lilium. A háttérben egy elmerült hajó roncsai látszanak ki a vízből, melynek árbócán félholdas zászló leng. Ez a török hatalom leveretését ábrázolja. Az érem felső részén e felirat: VINCIT POTENTIA FATI.

Hátlap: Stilizált palmaág féle diszitmény alatt kilencz soros felirat: INNO-CEN · XI / PONT · OPT · MAX / LEOPOLDVS · AVG / IMP · CAESAR · P · F / CAROLVS · V · DVX / LOTHRINGIÆ · ET · BARR · GAE · MAX · EM · S · R · I · EL / ARCHIDAP. / Mindkét oldalon fonott vonalszegély.

Ezüst. Átm. 49 mm. Súly 32,45 gr.

Széchn. I. XLVI. 109. 43. t. 79. sz. — Lochner: Sammlung merkw. Münz. VI. 325. — Terg. 799. l. — Wittelsb. 1476. — M. n. múz. gyűjt.

★

I. József királyunk a Buda visszavételét követő legközelebbi évben 1687 decz. 9-én koronáztatott magyar királylyá Pozsonyban. Koronázási emlékérmek egy részének felirataiban vagy képeiben könnyen érthető vonatkozások fordulnak elő Buda imént történt visszavételére, illetve már birtoklására. Indokoltnak és helyén levőnek találtam ezeket az érmeket is fölvenni a közvetett vonatkozású emlékérmek sorozatába.

112. Előlap: I. József mellképe szemben antik pánczélban, paláستtal és az aranygyapjuval. Feje fölé egy jobb oldalt felhők közül kinyuló kar a magyar koronát tartja. A felirat lenn bal oldalt kezdődik: IOSEPHUS *der Erste König in Ungarn.* MDCLXXXVII.

Hátlap: Gyümölcsessel megrakott gránátalmafa, melynek ágai közt az egy korona alatt egymás mellé illesztett osztrák és magyar czimerpaizsok, törzsén pedig «IOSEPH» felirat látható. Háttérben az ország egy része látszik, városokkal és folyókkal s a megfelelő helyeken e feliratokkal: WIEN, PRESPURG, OFFEN, ESSEK, DONAW, DRAW. Fönn félkörben e felirat: IOSEPH *wird wachsen.* Lenn folytatólag: *wie an einer Quelle. 1 Buch Mose in . 49.*

Peremén e felirat: A^{VSTRIA}LLER E^{XTENDETVR}HREN I^N O^{RBEM}STERREICH V^{NIVERSVM}OLL ...
FK (kartusban) . . . (Friedrich Kleinert.) Ovalis érem.

a) Ezüst átm. 76/61 mm. Súlya 151.5 gr.

Széché. 47. tábla 2. sz. (I. rész 259. l. 4. sz.) — Mont. 1184. — M. n. múz. gyűjt.

b) Ón. Átm. m. f.

Schönw. 420. l., 10. sz.

c) Ólom. Átm. m. f.

Mar. 8361. — Welzl. 7406. — Schimko (magyar) 662. sz. — M. nemz. múz. gyűjt.

113. Előlap: Koronás mellkép j., szembe fordított arczczal. Felirat félkörben: ❁ REGNO REDINTEGRATO IOSEPHVS REX DATUS ❁
Lenn: D. IX DEC. MDCLXXXVII.

Hátlap: Magyarország személyesítője: egy gyermek, a ki a mezőn ülve balkezében virágokkal telt bőségszarvat tart, jobbával pedig mákfejeket tép. Körülötte a földön turbánforma letépett mákfejek hevernek. Mögötte diadal-
emlék emelkedik, két pillérjén József monogrammjával és a magyar ország-
czimerrel, középen Buda várának lombfűzérben foglalt és OFFEN feliratú, nyu-
gatról tekintett képével. A talapzaton baloldalt írott K éremvésőjegy. Két
oldalt: PANNONIA . . . . . READOLESCENS. Lenn egymásba tett C és
V (Kittel és Vink műve).

Az érem peremén: AVSTRIA VICTORIIS GRAVIDA PARIT REGES.
(és kartusban kettős kereszt).

a) Arany. Átm. 50 mm.

Bécsi cs. k. műtört. gyűjt.

b) Ezüst. Átm. 50 mm. Súly 48.49 gr. ($2\frac{3}{4}$ semuncia).

Széch. 47. tábla 3. sz. (I. r. 260. l. 5. sz.) — Welzl 7408. — Mont.
1188. (49.5 gr.) — Wesz. C. XIX. 4. — Schönw. XII. 305. — M. n.
múz. gyűjt.

c) Aranyozott ezüst. Átm. m. f. Súly 47.5 gr.

Mont. 1189.

(Kittel és Vink műve).

114. Előlap: Mellkép j. antik páncélban, az aranygyapjas rend lánczával és jelvényével. Két angyalka két oldalról kormánypálczára fűzött három-három koronát, illetve koszorút nyujt felé: Egy mondatszalagon, fönn: DIE SEGEN KOMEN AVF DAS HAVBT JOSEPHS . GEN 49. Lenn: G H. Hautsch).

Hátlap: Lipót király, antik páncélban és köpenyben áll s az előtte jobb oldalt hasonlóan öltözve álló ifjú József fejére teszi a magyar koronát. József országalmát és lándzsát tart kezében. A háttérben az ország egy része látszik, a Dunával, Pozsony és Buda városokkal. Megfelelő helyen e feliratok olvashatók: PRESVRG és OFEN. Fönn félkörben baloldalt kezdődő felirat: DO IOSEPHO PARTEM, QUAM TULI DE MANU HOSTIS IN GLADIO . GEN . 48. Lenn szelvényben négysoros felirat (kronogramm): IOSEPHVS PRIMVS IN INFERIORI / ATQVE SVPERIORI HVNGARIA REX / PIVS, AVGVSTVS , ARCHI: / DVX AVSTRIAE / LGL. (Lazar Gottlieb Laufer).

Mindkét lapon kettős sima vonalszegély.

Az érem peremén: + ICH WILL DIS LAND ZU EIGEN GEBEN DEN SAMEN IOSEPHS NACH IHN EWIGLICH . GEN . 48.

a) Ezüst. Átm. 45 mm. Súly 38,93 gr.

Schönw. XII. 304. — Széch. 48. t. 4. sz. — Welzl. 7409. — Mont. 1196. — Schimko (magyar) 663. — M. n. múz. gyűjt.

b) Ezüstölt bronz. Átm. m. f.

Mar. 8363.

115. Mint az előbbi, hanem peremén ez áll: DABO IOSEPHO ET SEMINI EIVS TERRAM HANC IN POSSESSIONEM SEMPITERNAM . GEN. 48.

a) Arany. Átm. 45 mm. Súly 65,30 gr.

Bécsi cs. k. műtört. gyűjt. — M. n. múz. gyűjt.

- b) Ezüst. Átm. 45 mm. Súlya ($2\frac{1}{2}$ semuncia) 40,5 gr.
Széch. 48. t. 4. sz. és I. r. 260. l. 6. sz. — Mont. 1197. — Schimko
(magyar) 664. — M. n. múz. gyűjt.
- c) Aranyozott bronz. Átm. m. f.
Mont. 1198.

116. Mint az előbbi, hanem pereme sima.

- a) Bronz. Átm. m. f.
Széch. I. 261. l., 8. sz.
- b) Ólom. Átm. m. f.
Schimko (magyar) 665.
- c) Ezüstölt ón. Átm. m. f.
M. n. múz. gyűjt.

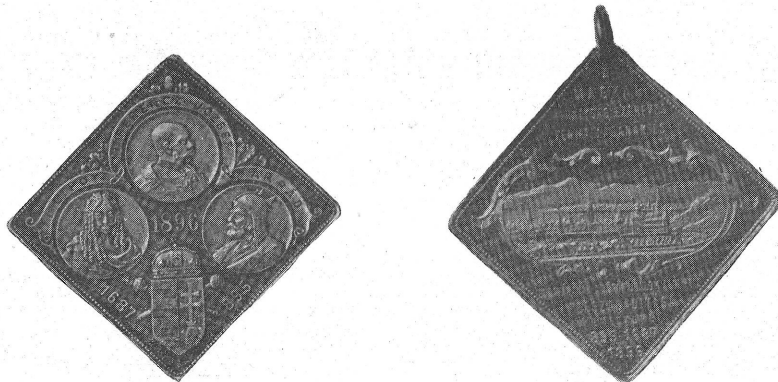

117. Előlap: I. József mellképe j., fején babérkoszorú, testét pánczél és palást fedi, mellén az aranygyapjú függ. A kar szelvényében CIL (C. J. Leherr). Körül: IOSEPHVS • I • REX HVNGARIE •

Hátlap: Két oldalt kőkoczkákból épült bástyák, baloldalt kerek bástya-torony, középen, kissé jobb felé, kitárt várkapú, melyen át ragyogva süt a nap — (Buda). — A kapu két korinthizáló oldal-oszlopját babérfüzérek díszítik. A kapu tetején kartusban apró betűs felirat: PORTA / OTTOMANI / CA . QVONDAM / . TERRO . / RI /. A kartus mellett két fogoly guggol, fölötté a kettős kereszt díszlik, e körül zászlók és fegyverek. A kapu fölött, kissé balra e felirat: NVNC • APTA • / TRIVMPHIS / Bal felől kétkerekű diadalkocsin József ül, j. kormánypálcza, b. előre nyújtja. A kocsit öt fogoly húzza; kezeik mellükön össze vannak bilincselve. A kocsi alatt török hullá fekszik, a földön turbán és fegyverek. A kocsival szemben, a várkapu jobb szárnya előtt török fogoly guggol egy zászlón; kezei hátra vannak kötve, turbánja mellette a földön hever.

Mindkét oldalon gyöngysorszegély.

- a) Arany. Átmérője 37 mm. Súlya $7\frac{1}{2}$ #.
 Bécsi cs. k. műtört. gyűjt.
 b) Ezüst. Átm. m. f. Súlya 26·71 gr.
 Bécsi cs. k. műtört. gyűjt. — Delhæs-féle gyűjt. — Mont. 1180.

118. Előlap: Fönn egy, alább két oldalt ismét egy-egy kerek medaillon. Fölöttük hozzájuk simuló, tölgyfalevelekkel és makkal díszített mondatszalag e feliratokkal: I LIPÓT, I FERENCZ JÓZSEF és ÁRPÁD. A medaillonokban a megfelelő mellképek láthatók, ú. m. fönn I. Ferencz József huszártábornoki egyenruhában j., a baloldaliban I. Lipót szemben, a jobboldaliban Árpád sisakkal, b. — A tér közepén: 1896, ez alatt koszorús országczimer, mögötte keresztbe tett buzogány és kormánypálcza, két oldalt pedig a szegély széle mellé írva 1687 illetve 895.

Hátlap: A tér közepén széltében húzódó díszített szélű kartusban Buda XVII. századbéli képe, előtérben a krisztinavárosi házak, jobb oldalt a Nap- és Gellérthegy, a háttérben a vár fölött a Duna s a hajóhid látszanak, továbbá Pest városa, magas hegyekkel a háttérben. — Fönn, a kartus fölött e felirat: A/ MAGYAR / KIRÁLYSÁG EZERÉVES / FENNÁLLÁSÁNAK ÉS / , a kartus alatt pedig folytatólag: BUDAVÁRÁNAK A TÖRÖK URALOM ALÓL VALÓ / FELSZABADÍTÁSA / EMLÉKÉRE / 895—1687 / 1896 /.

Mindkét lapon gyöngysorszegély.

Élére állított négyzetes csegely, 34 mm. hosszú oldalakkal.

- a) Ezüst. Súlya 20·18 gr.
 b) Aranyozott sárgaréz (füllel).
 Mindkettő a m. n. múz. gyűjt.-ben.
 (Millenniumi emlékcsegelyek).

119. Előlap: Buda XVII. századbeli látóképe az előtérben a krisztinavárosi házakkal. Jobb oldalt a Nap- és a Gellérthegy, a vár fölött a Duna, a hajóhid, Pest és a háttérben magas hegyek látszanak. A vár fölött két lebegő angyal a koronás magyar állami czimerpaizsot tartja. Lenn a szelvényben: 1687.

Hátlap: Bal oldalt szalagcsokorral díszített, félkörben hajló babérág. A mezőben e felirat: MAGYARORSZÁG / EZERÉVES / FENNÁLLÁSA / ÉS / ŐS BUDA VÁRA / EMLÉKÉRE / 1896 /.

Mindkét oldalon gyöngysoros szegély. (Az érem füllel van ellátva).

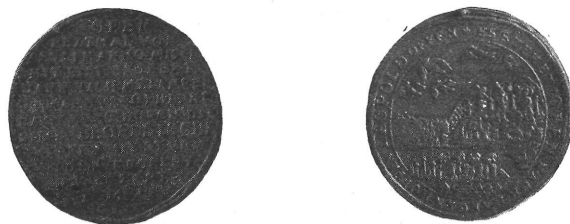
a) Aranyozott sárgaréz. Átm. 30 mm.

b) Fehér fémvegyülék. Átm. 30 mm.

Mindkettő a m. n. múz. gyűjt.-ben.

(Millenniumi, illetve «Ősbudavár» budapesti mulatóhelyre vonatkozó emlékérmek).

PÓTLÉK.

120. Előlap: Buda látóképe keletről. Az előtérben Pestnek egy része látszik, a város éjszakai szélén elhelyezett és működő ágyuteleppel. Legelül sáortábor látszik. Baloldalt a Gellérthegy emelkedik a Gyergyvez erőddel, a levegőben kilőtt bombák repülnek és két sas új három baglyot bal felé. A Dunán hid; a víz folyásának irányát nyíl jelöli. E képet sima vonalkör veszi körül,

melyen kívül fönn kezdődő felirat áll körben: ES STEHET OFEN NACH LANGEN
HOFFEN LEOPOLD OFFEN *

Hátlap: 12 soros felirat: OFEN / LEZTMAL VON / SOLIMANNO A° 1541 /
MIT LIST EROBERT / DANN NACH 145 . IAHREN / V: 8 . MAHL VERGEBL . BE: /
LÆGERUNG . DURCH DIE / SIEGR: LEOPLDISCHE (sic) / WAFFEN MIT
STURM / WIDER EROBERT / DEN 3 (?) SEPT: / A°: 1686 /. Az érem közepén ki-
álló pont.

Mindkét lap szélén kettős sima vonalszegély.

Sárgaréz (jeton). Átm. 29 mm.

Delhæs féle gyűjtemény.

(Igen durva művű érem. Valószínűleg nürnbergi gyártmány. — Jeton. —
Ritka).

121. Mint a 13. sz., de hátlapján OFEN után nincs vessző, SOLIMAN után
pont, EROBERT után pont, LEOPOLD után 9 jegy, a 8. és 9. sor végén két fekvő
vonáska, BELAGERUNG után vessző, STURM után nincs vessző, a 11. sor végén
nincs kötőjel.

a) Ezüst.

b) Vörösréz.

Appel N. 676. l. 2433. sz.

122. Mint a 35. sz., hanem az előlapon: EINGENOMEN (egy M.-mel).

Ezüst. Átm. 40 mm. Súlya 24,5 gr.

Fieweger 891. sz. — M. n. múz. gyűjt.

123. Mint a 38. sz., hanem a pereme sima.

Ón. Átm. m. f.

Fejér József 1896-iki 16. sz. éremjegyzékében 682. sz. a.

124. A 42. sz. érem hátlapjának egy lapú verete.

Ezüst. Átm. 48 mm.

Delhæs-féle gyűjt.

125. Mint a 43. sz. érem hátlapja. — Egy lapú veret.

Ezüst. Átm. 47 mm. Súlya 14,5 gr.

Latour 1619. — M. n. múz. gyűjt. (u. a. példány).

[V. ö. a 60. számmal.]

126. Mint az 56. sz., hanem éremvésőjegy nélkül.

Ezüst. Átm. 50 mm.

Delhæs féle gyűjtemény.

127. (V. ö. a 81. sz. éremmel)

Előlap: Lotharingiai Károly mellképe j. Körül: CAROLVS . DVX .
LOTHARINGIAE. A mellkép alatt kis pont.

Hátlap: Jobbról és balról, felhők közül egy-egy kéz nyúl ki, melyek egyike keresztet, a másik pedig kardra tűzött törökfejet tart. E két kéz a félholdat töri ketté. Fönn félkörben e felirat: IUNCTA . PIÆ . FORTIS . lenn folytatólag: FORTIOR. Az érem közepén kis pont.

Ezüst. Átm. 16 mm. Súlyca ca. mint a 81. sz.

Delhæs féle gyűjtemény.

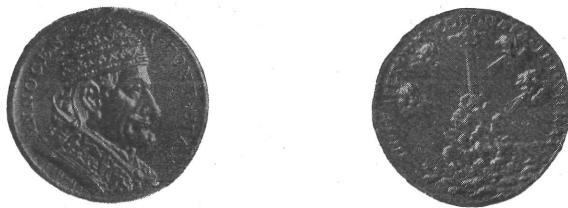
128. (Az előbbihez hasonló. V. ö. a 81. sz. éremmel is).

Előlap: Lotharingiai Károly mellképe j. Körül: CAROLVS — DVX
LOTH . (A mellkép alatt nincs pont).

Hátlap: Mint a 123. sz. hanem közepén nincs pont.

Ezüst. Átm. 16 mm. Súlyca ca. mint a 81. sz.

Delhæs féle gyűjtemény.

129. (V. ö. a 90. sz. éremmel).

Előlap: XI. Incze pápa mellképe j., fején tiara, melynek egyik szalagja a jobb vállra lefügg. (A szalag félig a visszájára van fordítva.) Vállain hátul elálló magas gallérral ellátott palást, melyet tojásdad csat tart össze a mellen. A palást (vagy talán a fölébe öltött stóla) renesszánszos indadísz-mintára van kihímezve (míg a 90. sz. érmen a himzésben sz. Péter feje is előfordul). Baloldalt kezdődő körirat: INNOCEN . . . . . XI • PONT • MAX (háromszögű pontokkal). A váll alatt P . H . M . (Philipp Heinrich Müller).

Hátlap: A kép olyan mint a 90. sz. érmen. A felirat baloldalt kezdődik: IN — PERPETVVM | CORONATA • TRIVMPHAT. (Vagyis a szók közt 1) fekvő, 2) álló vonás, 3) háromszög).

Mindkét lapon sima vonalszegély.

Aranyozott ezüst. (Ötvény.) Átm. 26 mm. Súlya 9.73 gr.

Delhæs féle gyűjtemény.

130. Előlap: Egy város látóképe. URBS VICTRIX. Hátlap: A békét személyesítő nőalak, kezében pajzs e felirattal: DE TVRCIS 1686. Körül: IMPERIUM SINE FINE DE DI.

Ezüst. Súlya $2\frac{1}{16}$ lat.

Oberndörffer R. A. eladási árjegyzékében (Ansbach, 1825) 970. sz.

(M. n. múz. rég.-tári szakkönyvtár, Cc. 8.)

(Valószínűleg azonos a Széch. I. 234. l. 107. sz. éremmel, melyet Oberndörffer e szerint tévesen magyarázott. Ez esetben a városkép Velenczének a s. Georgio tornyából vett látóképe.)

(Igen valószínű, sőt majdnem bizonyos, hogy a fönnebbi sorozatban *csak* ön, illetve ólom példánnyal képviselt 51. és 53. sz. érmek ezüstből is verettek, de minthogy ilyen példányokat sem a közleményekben, sem eredeti példányokban nem találtam, nem is vehettem föl a sorozatba, viszont szükségesnek tartom az olvasó figyelmét e körülményre itt felhíni).

II.

131. Mint a 11. sz., hanem pereme sima.

Ón. Átm. 39 mm.

Kolozsvári egyet. gyűjt.

132. Előlap: Koszorús fejű mellkép j. antikizáló köpenyben. Körül IOH. III D G. — REX POLONIÆ. Hátlap: Mint a 43. és 125. sz.

Bronz vagy bronzolt ötvény. Átm. 46 mm.

133. Előlap: Mellkép j. antikizáló pánczélban. Körül: CHRISTIANVS. V REX DANIE . NOR. Hátlap: Mint a 43. és 125 sz.

Bronz vagy bronzolt ötvény. Átm. 46 mm.

Mindkét fönnebb leírt érem elő- és hátlapja külön-külön van diszítésül alkalmazva egy-egy kis kerek, 70 mm. átm. csont löportartó elő- és hátlapján. Mindkettő a kolozsvári egyetemi régiségárban látható.

134. Előlap: Mint a 47. sz. Hátlap: BVDA / Á SOLYMANO / OCCVPA / TA A. 1541 / POST ANN / : 145 / A / LEOPOLDO / RECVPERATA / A. / MDCLXXXVI / D 2 SEPT: /

Aranyozott ezüst. Kézi munka (l. a 47. számot). Kiadatlan. Átm. 40⁷/₂ mm.

Nagy-Szeben; Brukenthal-múzeum.

135. Előlap: Mint a 49. sz. Hátlap: Mint a 49. sz.; hanem a felső körben ARCHID , a baloldaliban *Vien / nam továbbá Se : / ptembris végül ca / ftris* áll.

Aranyozott ezüst. Kézimunka (l. a 49. számot). Kiadatlan. Átm. függ. 51., vízszint. 56 mm.

Kolozsvári egyet. gyűjt.

136. Előlap: Négyszögletes kövekkel borított talajon, baloldalt, rojtos szélű brokát terítővel letakart négyszögletes asztalkán a magyar szent korona nyugszik, (keresztje egyenes), kilencz láncza elül és kétoldalt ki van terítve. Balról, felhőből kinyúló kéz egy ragyogó gyémántjegeczet helyez reá. A korona előtt, az asztalon már négy hasonló ragyogó gyémánt fekszik. Jobb oldalt nagy, szétgöngyölt térkép, rajta a töröktől visszafoglalt várak és a közbeeső folyók nevei s a folyók térképi ábrázolása. A térképen olvasható nevek: GRAN , OFEN , ZOLNOK , MOHAZ , SEGEDIN , FKIRCH ; , SICLOS , ESSEK , WALPO , GR. WEIS , TOVÁBBÁ : DONAV FL. , TEYSS. FL. , SARWIZ FL. , GARCAS. FL. , DRAV. FL. , SAW. FL. Fönn, félkörben : VT PRISCVS REDEAT SPLENDOR.

Hátlap: Mennyezetes királyi trón ülésére helyezett bojtos sarkú párnán a magyar szent korona ; alatta keresztbe tett jogar és szablya. Kétoldalt, az érem mezejében : balra fönn a sugaras nap, jobbra lenn a teli hold. A trón mennyezeten a magyar országczímer, két oldalán e felirattal (kisebb betűkkel) : IOSEPHI—SEDES lenn pedig, a trón alatt : DIE 9 DECEMB. Körül, hat pontból álló rozetta után : THRONVS EIVS SICVT SOL IN CONSPECTV ALTISSIMI ET SICVT LVNA

PERFECTA . PS . 88 . Ψ 37 . (= 1687). Peremén: LONGÆVUS MAGNOS VOLVENDIS MENSIBUS ORBES IMPERIO EXPLEBIT . és hat pontból álló rozetta. Wolrab J. J. műve. I. József magyar királylá koronáztatására vert érem.

a) Ezüst. Átm. 49 mm. Súlya 43,3 gr.

Mont. 1192. sz.

b) Aranyozott bronz. Átm. 49 mm.

Mont. 1193. sz.

137. Mint a 136. sz., hanem pereme sima.

Ón. Átm. 48 mm.

Kolozsvári egyet. gyűjt.

A fönnebbi két érem hátlapja más előlappal és ugyanazon peremirattal, az előlapon H. I. W. illetve LOWARBII. F. szigllával Welzl 7407. sz., illetve Mont. 1191. sz. ezüst. 49 mm. (Az előlapon József arczképe. I. József koronázására vert érem.

138. Előlap: Mellkép j. pánczélban, köpenyvel. A karszelvényben O. f. szigla. Körül: IOH . GEORG . III . D . G . DUX . SAX . I . C . M . & . EL.

Hátlap: Török zászlók, hadi jelvények és fegyverek közt kis négyszegű oltáron öt tollas zárt sisak, mely fölé egy balról, felhőkből kinyuló kéz három pálmaágat és három babérkoszorút nyújt. Az oltár oldalán három ovalis czimerpajzs, bennük: 1) kereszt, 2) négymezejű czímer (az 1. és 4. mezőben kettős kereszt hármalmon, a 2. és 3. mező kék), 3) sárkány bal felé (Tentzel szerint osztrák, magyar és dalmát czimerek). A pajzsok körül pálmalombok.

Fönn félkörben: TANTARUM . PRÆMIA . LAUDUM. A külső peremen: rozetta és ELECTORALI . PRESSA . VIENNA . GAUDEBAT . GLADIO . BUDA . MOREA . TREMUNT .

Ezüst. Átm. 33 mm. Súlya 20,32 gr.

Tentzel (Lin. Alb.) 635. l.; 66. tábla 1. sz. — M. nemz. múz. gyűjt.

Tentzel rajzán az égi kéz csak két koszorút nyújt, pálmaágak nélkül. Vagy a rajz nem pontos, vagy bélyegváltozattal van dolgunk.

Ezen érem egyrészt Bécs felszabadításának emlékére, másrészt, mint Tentzel (634. és 635. lap) is állítja, a választófejedelmi hadaknak Moreában (1685) és Buda visszavívásánál (1686) való szereplésére vonatkozik. Ezekre céloz a külső perem felirata.

A **3.** számhoz:

e) Vörös lakkos réz. Átm. 46 mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A **25.** számhoz:

f) Ón. Átm. 46 mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A **26.** számhoz:

c) Ón. Átm. 46 mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A **28.** számhoz:

c) Ón, benne rézszögecs; két lapja megezüstölve. Átm. 60 mm. (-)
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A **30.** számhoz:

b) Ón. Átm. 58 mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A **32.** számhoz:

f) Ón, benne rézszögecs. (Rothstift). Átm. 45 mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A **38.** számhoz:

e) Ón. Átm. 48 mm
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A **42.** számhoz:

b) Ón. Átm. 50 mm
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A 63. számhoz:

d) Ón, benne rézszögecs; két lapja megezüstölve. Átm. 44 mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A 65. számhoz:

b) Arany. Átm. 33 mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A 90. számhoz:

b) Ón, benne rézszögecs; két lapja megezüstölve. Átm. 32 mm.
Nagy-Szeben, Brukenthal-múzeum.

A 92. számhoz:

c) Ón. Átm. 58 mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A 99. számhoz:

c) Ón, benne rézszögecs; két lapja megezüstölve. Átm. 42¹/₂ mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A 107. számhoz:

c) Ón. Átm. 46 mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A 108. számhoz:

b) Ón, benne rézszögecs; két lapja megezüstölve. Átm. 42¹/₂ mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A 109. számhoz:

b) Bronz. Átm. 43 mm.
Szegedi múzeum.

A 112. számhoz:

d) Ón, benne rézszögecs; két lapja megezüstölve. Átm. 61. és 76. mm.
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A 114. számhoz:

e) On, ezüstölt elő- és hátlappal. Átm. 45 mm. (?)
Kolozsvári egyet. gyűjt.

A 116. számhoz:

d) Aranyozott bronz. Átm. 45 mm.
Nagy-Szeben, Brukenthal-múzeum.

(A pótlékokban foglalt éremfajokkal együtt a Buda visszavételére vonatkozó emlékérmek összege: 138 faj, 267 alfajjal.)
